Re-Accredited by NAAC with 'A' Grade
VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY
University Campus, Udhna-Magdalla Road, SURAT - 395 007, Gujarat, India.
વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી
યુનિવર્સિટી કેમ્પસ, ઉધના-મગદલ્લા રોડ, સુરત - ૩૯૫ ૦૦૭, ગુજરાત, ભારત.
Tel : +91 - 261 - 2227141 to 2227146, Toll Free : 1800 2333 011, Fax : +91 - 261 - 2227312
E-mail : info@vnsgu.ac.in, Website : www.vnsgu.ac.in

-: પરિપત્ર :-

વિનયન વિદ્યાશાખા હેઠળની સંલગ્ન સંસ્કૃત વિષય ચલાવતી અનુસ્નાતક કોલેજોનાં આચાર્યશ્રીઓને જણાવવાનું કે, શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૦–૨૧ થી અમલમાં આવનાર એમ.એ. સેમેસ્ટર– ૨ અને ૪ નો સંસ્કૃત વિષયનો અભ્યાસક્રમ અંગે સંસ્કૃત વિષયની અભ્યાસસમિતિની તા.૦૮/૦૮/૨૦૧૯ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંકઃ ૪ અન્વયે નીચે મુજબ ભલામણ કરેલ છે જે ભલામણ વિનયન વિદ્યાશાખાની મંજૂરીએ અપેક્ષાએ વિનયન વિદ્યાશાખાવતી વિનયન વિદ્યાશાખાનાં અધ્યક્ષશ્રીએ મંજૂર કરી એકેડેમિક કાઉન્સિલને ભલામણ કરેલ છે જે એકેડેમિક કાઉન્સિલવતી માનનીય કુલપતિશ્રી ધ્વારા મંજૂર કરેલ છે. તેની જાણ સંબંધકર્તા શિક્ષકો અને વિદ્યાર્થીઓને કરવી,તદ્ઉપરાંત તેનો અમલ કરવો.

સંસ્કૃત વિષયની અભ્યાસસમિતિની તા.૦૮/૦૮/૨૦૧૯ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંકઃ ૪

:: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૦–૨૧ થી અમલમાં આવનાર એમ.એ. સેમેસ્ટર–૨ અને ૪ નો અભ્યાસક્રમ સર્વાનુમતે મંજુર કરી તે મંજૂર કરવા વિનયન વિદ્યાશાખાને ભલામણ કરવામાં આવે છે.

(બિડાણઃ ઉપર મુજબ)

ક્રમાંક : એકે./પરિપત્ર/૬૨૭૦/૨૦૨૦
તા. ૨૮–૦૮–૨૦૨૦

ઈ.ચા. કુલસચિવ

પ્રતિ,
૧)વિનયન વિદ્યાશાખા હેઠળની સંલગ્ન સંસ્કૃત વિષય ચલાવતી અનુસ્નાતક કોલેજોનાં આચાર્યશ્રીઓ.
૨)અધ્યક્ષશ્રી, વિનયન વિદ્યાશાખા.
૩)પરીક્ષા નિયામકશ્રી, પરીક્ષા વિભાગ, વીર નર્મદ દ. ગુ. યુનિવર્સિટી, સુરત.
.....તરફ જાણ તેમજ અમલ સારૂ.

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT.

શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ થી અમલમાં આવનાર
એમ. એ. સંસ્કૃત (CBCS) સેમેસ્ટર - ૨ નો અભ્યાસક્રમ

CCT - 04
Credits - 04

(પ્રશ્નપત્ર : ૬)

કુલ ગુણ : **૫૦**

SANSKRIT CLASSICAL LITERATURE - DRAMA

संस्कृत ललित साहित्य - नाट्य साहित्य

ઉદ્દેશ : સંસ્કૃત નાટયસાહિત્યમાં સર્વશ્રેષ્ઠ નાટયકારોના સર્જનનો પરિચય કરાવી ભારતીય સંસ્કૃતિ અને સભ્યતા સાથે સાહિત્યનો પરિચય કરાવવો.

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ :– કાલિદાસનો પરિચય – જીવન, કવન સમય, સંસ્કૃતિના ઉદગાતા કાલિદાસનું નાટયકાર તરીકે તથા શાકુન્તલમ્નું નાટયકૃતિ તરીકે મૂલ્યાંકન, નાટય સ્વરૂપ દરેક અંકના પ્રસંગો, સૌથી શ્રેષ્ઠ ચતુર્થ અંક, કૃતિનું સર્વાંગી વિવેચન, કાલિદાસનું પ્રદાન, મૂળ ફેરફાર ઈત્યાદિ.

कृति : कालिदासविरचितम् - अभिज्ञान शाकुन्तलम्

Unit - I	कालिदासविरचितम् - अभिज्ञान शाकुन्तलम् अंक - १,२	**(૧૨)**
Unit - II	कालिदासविरचितम् - अभिज्ञान शाकुन्तलम् अंक - ३,४	**(૧૩)**
Unit - III	कालिदासविरचितम् - अभिज्ञान शाकुन्तलम् अंक - ५,६	**(૧૨)**
Unit - IV	कालिदासविरचितम् - अभिज्ञान शाकुन्तलम् अंक - ७	**(૧૩)**

સંદર્ભગ્રંથ સૂચિ :

૧. કાલિદાસ – ઝાલા (English)
૨. કાલિદાસ – વી. વી. મીરાશી (હિન્દી)
૩. સંસ્કૃત નાટકોનો પરિચય – નાન્દી
૪. સંસ્કૃત સાહિત્યનો પરિચય – ડૉ. એ. ડી. શાસ્ત્રી
૫. કાલિદાસ પરિશીલન – રાધાવલ્લભ ત્રિપાઠી – સંસ્કૃત પરિષદ્ સાગર – ૧૯૮૭
૬. History of Sanskrit Literature - A.B. Keith

વ્યવસાયલક્ષી મૂલ્ય

- દિગ્દર્શક તરીકે
- રંગમંચની બધીજ કલાક્ષેત્રે માર્ગો ખુલ્લા
- સ્ક્રીપ્ટ લેખક તરીકે
- વિવેચક, સમીક્ષક તરીકે
- ફિલ્મ મેકીંગ વ્યવસાય ક્ષેત્રે
- નાટયકલાના નિષ્ણાંત તરીકે
- નાટય સંપાદક તરીકે

CCT - 05
Credits - 04

પ્રશ્નપત્ર : ૭

કુલ ગુણ : **૫૦**

VAIDIC LITERATURE

वैदिकसाहित्य

ઉદ્દેશ : વૈદિક સાહિત્યની વિશેષતાઓનો પરિચય કરાવવો. ભારતની ભવ્ય દર્શનિકતાનો પરિચય કરાવવો. વૈદિક સાહિત્ય વચ્ચેની સાંકળ દર્શાવવી.

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ :–

બ્રાહ્મણ ગ્રન્થોનો પરિચય, વિષયવસ્તુ, મુખ્ય ઉપનિષદો, ઉપનિષદોનું તત્ત્વજ્ઞાન, તત્કાલીન ધર્મ, સમાજ, દર્શન, ઈતિહાસ તથા કૃતિલક્ષી અભ્યાસના વિષયો.

कृति : ऐतरेयब्राह्मण – शून: शेपाख्यान, केनोपनिषद्

Unit - I	બ્રાહ્મણસાહિત્ય તથા ઉપનિષદ્ સાહિત્યનો પરિચય.	**(૧૨)**
Unit - II	ऐतरेयब्राह्मण – शून: शेपाख्यान	**(૧૩)**
Unit - III	केनोपनिषद्	**(૧૨)**
Unit - IV	केनोपनिषद्	**(૧૩)**

સંદર્ભ ગ્રન્થો

૧. Thirteen Principle Upnisads – રાધાકૃષ્ણન્.
૨. Upnisads – નિખિલાનંદ
૩. केनोपनिषद् – આ. ડાં. સુરેન્દ્રદેવ શાસ્ત્રી – ચૌખમ્બા, વારાણસી.
૪. ऐतरेयब्राह्मण – सायणभाष्य, आनन्दाश्रम संस्कृत सिरिज
૫. કેનોપનિષદ – રવીન્દ્ર ખાંડવાળા, પ્રાર્શ્વ પ્રકાશન
૬. ભાષાંતરકર્તા વસુદેવ મહાશંકર જોષી, કેનોપનિષદ, સસ્તુ સાહિત્યવર્ધક કાર્યાલય, અમદાવાદ.
૭. સુકુમાર અષીકકોડ, અનુવાદક – વિજય પંડયા – તત્ત્વમસિ, સાહિત્ય અકાદમી.
૮. પ્રા. સી. વી. રાવળ, પ્રસ્થાનત્રયી, પ્રજ્ઞા પ્રકાશન.

વ્યવસાયલક્ષી મૂલ્ય

– ભારતીય સંસ્કૃતિના પ્રચાર – પ્રસારક તરીકે
– ભારતીય વિદ્યાઓના માર્ગદર્શક પ્રવકતા તરીકે
– યજ્ઞયાગાદિ ક્રિયા કલ્પક તરીકે

SMRUTI SAHITYA AND ESSAY

સ્મૃતિસાહિત્ય અને નિબંધ

ઉદ્દેશ : વિદ્યાર્થીને ભારતની પ્રાચીન સામાજિક સંસ્થાઓ, રાજનૈતિક બાબતો તથા આર્થિક પરિસ્થિતિનો ખ્યાલ આપવો. તથા આધુનિક ન્યાય વ્યવસ્થાના ઉદ્દ્ગમનો પરિચય કરાવવો. ધર્મશાસ્ત્રનો અભ્યાસ આધુનિક સમયે પણ આવશ્યક છે તે બતાવવું. સ્મૃતિ સાહિત્યનો પરિચય આપવો.

कृति : मनुस्मृति – अ –३

Unit - I	मनुस्मृति – अ – ३	**(१२)**
Unit - II	मनुस्मृति – अ – ३	**(१३)**
Unit - III	मनुस्मृति – अ – ३	**(१२)**
Unit - IV	संस्कृत निबंध	**(१३)**

वर्षाकाल:, दीपावली:, कवि कुलगुरु कालिदास:, पर्यावरण सुरक्षा, जननी जन्मभूमिश्च स्वर्गादपि गरीयसि।

संदर्भ ग्रन्थो

१. History of Dharmashastra - P. V. Kane
२. Evelution of Ancient Indian Law - N. C. Sengupa.
૩. Corporate Life in Ancient India - R. G. Majamudar.
४. Hindu Law and Customs - Joli.
५. Hindu Law in its sources - Ganganath Jha.
६. धर्मशास्त्र को विज्ञानेश्वर की देन – राधेश्याम शुक्ल, प्रतिभा प्रकाशन, दिल्ही.
७. History of Dharmashastra - Vol. I to IV - P. V. Kane
८. હિન્દુ – સંસ્કૃતિ – રાધાકુમુદ મુખર્જી.
૯. મનુસ્મૃતિ – ડૉ. સુરેન્દ્રકુમાર, વિજયકુમાર ગોવિન્દરામ હાસાનન્દ, દિલ્લી ૧૧૦૦૦૬
१०. मनुस्मृति – (संपा.) कम्रल्लुक भट्ट, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ही, 1983.

વ્યવસાયલક્ષી મૂલ્ય

- ભારતીય સંસ્કૃતિના પ્રચાર – પ્રસારક તરીકે
- રાજનૈતિક સલાહકાર તરીકે.
- વેલફેર ડિપાર્ટમેન્ટના સલાહકાર તરીકે.
- કાનૂની સલાહકાર તરીકે.
- કર – કસ્ટમ વિભાગમાં સલાહકાર તરીકે.

પ્રશ્નપત્ર : ૯ – A

કુલ ગુણ : **૫૦**

SANSKRIT ALANKARSHASHTRA

अलंकारशास्त्र

ઉદ્દેશ : **અલંકાર શાસ્ત્રના સંપ્રદાયની વિશેષતાઓ તથા આચાર્યોની કૃતિઓનો પરિચય આપવો. વિવિધ સાહિત્ય કૃતિઓનું સાહિત્યિક વિવેચન અલંકાર શાસ્ત્રના સિદ્ધાંતોની મદદથી કરવું.**

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ :–

કાવ્ય વ્યાખ્યા, પ્રયોજન, હેતુ, ગુણ, રીતિ, અલંકાર ક્ષેત્રે વામન તથા દંડીનું પ્રદાન, અલંકારશાસ્ત્રનો ઈતિહાસ, અલંકાર શાસ્ત્રનું મૂળ તથા તેનો વિકાસ.

कृति : दंडीविरचित काव्यादर्श, वामनविरचित काव्यालंकारसूत्रवृत्ति

Unit - I	दंडीविरचित काव्यादर्श – प्रथम परिच्छेद – श्लोक १ – ५५	**(૧૨)**
Unit - II	दंडीविरचित काव्यादर्श – प्रथम परिच्छेद – श्लोक ५६ – १०५	**(૧૩)**
Unit - III	वामनविरचित काव्यालंकारसूत्रवृत्ति:– शारीराधिकरण – अध्याय –१,२	**(૧૨)**
Unit - IV	वामनविरचित काव्यालंकारसूत्रवृत्ति:– शारीराधिकरण – अध्याय –३	**(૧૩)**

સંદર્ભ ગ્રન્થો

૧. Sanskrit Poetics - Cultural Heritage of India - Gaurinath Sastri.
૨. काव्यालंकार सूत्रवृत्ति: – ગંગાનાથ ઝા. નવી દિલ્હી.
૩. भारतीय काव्यशास्त्र की भूमिका – डो. नगेन्द्र, दिल्ही, '63
૪. History of Sanskrit Poetics - P. V. Kane.
૫. Glimpses of Indian Poetics - A Comparitive Study.
૬. સાહિત્ય શાસ્ત્ર – બલદેવ ઉપાધ્યાય.
૭. रीतिशास्त्र के प्रतिनिधि आचार्य – डो. मानवेन्द्र पाठक, दिल्ही.
૮. अलंकार शास्त्र की परंपरा – राजवंश सहाय, चौखम्बा, वाराणसी.
૯. काव्यादर्श:–डो. रामचन्द्रमिश्र, चौखम्बा, वाराणसी.
૧૦. अलंकारशास्त्र की परम्परा – डो. राजवंश सहाय 'हीरा' चौखम्बा, वाराणसी.

વ્યવસાયલક્ષી મૂલ્ય

– સાહિત્યકાર તરીકે
– સમીક્ષક તરીકે
– વિવેચક તરીકે
– કટાર લેખક તરીકે

ECT - 2.02
Credits - 04

પ્રશ્નપત્ર : ૯ – B

કુલ ગુણ : **૫૦**

SANSKRIT VEDANTSHSTRA

वेदान्तशास्त्र

ઉદ્દેશ : ભારતની તત્ત્વજ્ઞાનની શાખાઓમાં ગૌડપાદના સિદ્ધાંતોથી અવગત કરાવવા. ભારતની વિશાળ દાર્શનિક દૃષ્ટિથી માહિતગાર કરવા.

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ :–

ગૌડપાદાચાર્યનાં જીવન – સમય – કૃતિઓ, પ્રારંભિક અદ્વૈત વિચારધારા અને ગૌડપાદના પુરોગામી વેદાંત વિચારકો, ગૌડપાદ વિશે કેટલાંક વિદ્વાનોના મતની સમીક્ષા, માંડૂકયોપનિષદ્ અને આગમ પ્રકરણની કારિકાઓનો સંબંધ, ગૌડપાદ કારિકાના સિદ્ધાંતોની ચર્ચા.

कृति : गौडपाद कारिका

Unit - I	गौडपाद कारिका – प्रथम प्रकरण – आगम प्रकरण	**(१२)**
Unit - II	गौडपाद कारिका – द्वितीय प्रकरण – वैतथ्य प्रकरण	**(१३)**
Unit - III	गौडपाद कारिका – तृतीय प्रकरण – अद्वैत प्रकरण	**(१२)**
Unit - IV	गौडपाद कारिका – चतुर्थ प्रकरण – अलातशान्ति प्रकरण	**(१३)**

સંદર્ભ ગ્રન્થો

૧. ગૌડપાદ – એક સમીક્ષાત્મક અધ્યયન – ડૉ. અરવિન્દ જોષી, દ. ગુ. પ્રાધ્યાપક પુસ્તક પ્રકાશન સહકારી મંડળી લિ. સુરત – ૧૯૮૪.

૨. Gaudapada - T. M. R. Mahadevana.

૩. ગૌડપાદીય કારિકા (ભાષ્યાર્થ–પ્રકાશ) પં. દ. વા. જોગ, પ્રકાશક મનોહર જોષી, પુણે – ૩૦ જૂન ૧૮૭૮ (મરાઠી) અનુવાદ શાસ્ત્રી રામનારાયણ દત્ત, પ્રકાશક મોતીલાલ મલાન, ગીતા પ્રેસ, ગોરખપુર (હિંદી)

૪. માંડૂક્ય ઉપનિષદ્ :– અનુવાદક વ્યાખ્યાકાર સ્વામી પ્રણવતીર્થ, સસ્તુ સાહિત્યવર્ધક કાર્યાલય, ઠે. ભદ્ર પાસે, અમદાવાદ.

૫. ગૌડપાદકારિકા – એક અધ્યયન, ચૂનીલાલ ગાંધી વિદ્યાભવન, સૂરત – ૧૯૬૪

૬. Shri Vidyaratnasutra (of Gaudapada), Ed. Narayana Shastri Khiste, Saraswati Bhavan

વ્યવસાયલક્ષી મૂલ્ય

– કથાકાર તરીકે
– ઉપદેશક તરીકે
– ફિલોસોફર તરીકે
– દાર્શનિક વિશ્લેષક તરીકે
– કોલમ કટાર લેખક તરીકે

ECT - 2.03
Credits - 04

પ્રશ્નપત્ર : ૯ – C

કુલ ગુણ : **૫૦**

SANSKRIT DHARMASHASTRA

धर्मशास्त्र

ઉદ્દેશ : **વિદ્યાર્થીને ભારતની પ્રાચીન સામાજિક સંસ્થાઓ, રાજનૈતિક બાબતો તથા આર્થિક પરિસ્થિતિનો ખ્યાલ આપવો. તથા આધુનિક ન્યાય વ્યવસ્થાના ઉદ્‌ગમનો પરિચય કરાવવો. ધર્મશાસ્ત્રનો અભ્યાસ આધુનિક સમયે પણ આવશ્યક છે તે બતાવવું. સ્મૃતિ સાહિત્યનો સાક્ષાત્ પરિચય આપવો.**

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ :–

વ્યવહાર, સાક્ષી, વિવિધ પ્રમાણો, વિવિધ પ્રકારના પ્રાયશ્ચિતો, સમાજના વિવિધ વર્ગોની ફરજો વગેરે દરેક નિયમ સાથે આધુનિક કાયદાનો સંબંધ. ન્યાયદર્શન તથા પ્રાયશ્ચિત વિષયે યાજ્ઞવલ્કયનું દર્શન – મનોવૈજ્ઞાનિક વિશ્લેષણ, યાજ્ઞવલ્કયનું ધર્મશાસ્ત્ર ક્ષેત્રે સ્થાન, પ્રદાન, મિતાક્ષરાની વિશેષતા.

कृति : याज्ञवल्क्यस्मृति – व्यवहाराध्याय:, प्रायश्चित अध्याय:

Unit - I	याज्ञवल्क्यस्मृति – व्यवहाराध्याय: – साक्षीप्रकरण – मिताक्षरा सहित	**(૧૨)**
Unit - II	याज्ञवल्क्यस्मृति – व्यवहाराध्याय: – लेख्यप्रकरण – मिताक्षरा सहित	**(૧૩)**
Unit - III	याज्ञवल्क्यस्मृति – प्रायश्चित अध्याय: – दिव्यप्रकरण – मिताक्षरा सहित	**(૧૨)**
Unit - IV	याज्ञवल्क्यस्मृति – प्रायश्चित अध्याय: – यतिथर्म प्रकरणम् – मिताक्षरा सहित	**(૧૩)**

સંદર્ભ ગ્રન્થો

૧. યાજ્ઞવ્યલ્ક્ય સ્મૃતિ (મિતાક્ષરા) – પ્રકાશક – ડૉ. ઉમેશચન્દ્ર પાંડે. – ચૌખમ્બા પ્રકાશન '67
૨. History of Dharmashastra - P. V. Kane.
૩. Evelution of Ancient Indian Law - N. C. Sengupa.
૪. Corporate Life in Ancient India - R. G. Majamudar
૫. Hindu Law and Customs - joli
૬. Himdu Law in its sources - Ganganath Jha.
૭. धर्मशास्त्र को विज्ञानेश्वर की देन – राधेश्याम शुक्ल, प्रतिभा प्रकाशन, दिल्ही.

વ્યવસાયલક્ષી મૂલ્ય

– ભારતીય કાયદાના જ્ઞાન સાથે કાયદાશાસ્ત્રી તરીકે
– પ્રાચીન પરંપરાનું કાનૂની શિક્ષણ મેળવી ન્યાયશાસ્ત્રી તરીકે.

ICT - 02
Credits - 04

પ્રશ્નપત્ર : ૧૦

કુલ ગુણ : **૫૦**

HISTORY

आदिकाव्य महाभारत

ઉદ્દેશ : સંસ્કૃત ઐતિહાસિક સાહિત્યની વિશેષતાઓનો પરિચય કરાવવો. ભારતીય સંસ્કૃતિ, લોકજીવન, સાહિત્ય પર તેનો પ્રભાવ દર્શાવવો.

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ :–

મહાભારતકાર વ્યાસ, મહાભારતના ત્રણ સંસ્કરણો, મહાભારતનું વિષય વસ્તુ, મહાભારતમાં ઈતિહાસ તત્ત્વ, મહાભારત ઈતિહાસ, પુરાણ કે નીતિશાસ્ત્ર કે ધર્મશાસ્ત્ર, મહાભારતના વીરચરિત કાવ્ય તરીકે વિરાટ પર્વના વિષયો વગેરે.

कृति : महाभारत विराटपर्व (अध्याय १–२३)

Unit - I	अध्याय १ – ६	**(૧૨)**
Unit - II	अध्याय ७ – १२	**(૧૩)**
Unit - III	अध्याय १३ – १८	**(૧૨)**
Unit - IV	अध्याय १९ – २३	**(૧૩)**

સંદર્ભ ગ્રન્થો

૧. મહાભારત વિરાટ પર્વ – સં. ડૉ. પં. શ્રી પાદ દામોદર સાતવલેકર, સ્વાધ્યાય મંડળ, પારડી.
૨. Studies in Mahabharat-S. P. Narang - Nag. Publication, Delhi.
૩. Legends in the Mahabharat - S. A. Dange - Motilal Banarasdas, Delhi.
४. महाभारत – एक समाजशास्त्रीय अनुशीलन – डो. नृत्युलाल गुप्त–साहित्य प्रकाशन ,दिल्ली.
૫. મહાભારત વિશ્વકોશ–શ્રી સાંડેસરા અને શાંતિકુમાર પંડયા, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.

વ્યવસાયલક્ષી મૂલ્ય

- ભારતીય સંસ્કૃતિના પ્રચાર – પ્રસાર પ્રવકતા તરીકે
- ઐતિહાસિક સંશોધક તરીકે
- વિવેચક – સમીક્ષક તરીકે
- સાહિત્ય સંપાદક તરીકે

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT.

શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ થી અમલમાં આવનાર

એમ. એ. સંસ્કૃત (CBCS) સેમેસ્ટર ૪ નો અભ્યાસક્રમ

Semester - 4

પ્રશ્નપત્ર : ૧૬ કુલ ગુણ : ૫૦

CCT - 10

Credits - 04

संस्कृत ललित साहित्य - स्तोत्रकाव्य एवं खण्डकाव्य

SANSKRIT CLASSICAL LITERATURE STOTRAKAVYA & KHANDKAVYA

ઉદ્દેશ :- સંસ્કૃત પદ્યકાવ્યોમાં સ્તોત્ર કાવ્યનુ મૂળ, પ્રકાર, લક્ષણ આદિ જાણી કૃતિનો અભ્યાસ કરવો.

અભ્યાસ ક્રમના મુદ્દાઓ :-

સ્તોત્રકાવ્ય તથા ખંડકાવ્યનો ઉદ્‌ગમ, વિકાસ, સ્વરૂપ, કૃતિના કર્તા-પુષ્પદંત, शिवमहिम्नस्तोत्रम् નું કૃતિલક્ષી મૂલ્યાંકન, ખંડકાવ્યોમાં મેઘદૂતની વિશેષતા, દૂતકાવ્યોની પરંપરા કવિગત, કૃતિગત વિશેષતાઓ વગેરે.

कृति : पुष्पदंत कृत शिवमहिम्नस्तोत्रम् ।

कालिदासकृत मेघदूतम् ।

Unit - 1	સ્તોત્રકાવ્ય તથા ખંડકાવ્યનો ઉદ્‌ગમ, વિકાસ, સ્વરૂપ, દૂત કાવ્યોની પરંપરા	૧૨
Unit - 2	शिवमहिम्नस्तोत्रम्	૧૩
Unit - 3	मेघदूतम् - (पूर्वमेघ)	૧૨
Unit - 4	मेघदूतम् (पूर्वमेघ)	૧૩

સંદર્ભ ગ્રંન્થો :-

૧. સ્તોત્રકાવ્ય ઉદ્‌ગમ, વિકાસ અને સ્વરૂપ - ડૉ. મણિભાઈ પ્રજાપતિ, દ્વારકા - ૧૯૭૮

૨. Meghdoot - M. R. Kale, MLBD, Delhi.

૩. Introduction to the मेघदूत - Dr. G. V. Devasthali.

૪. Poetry and Poetical Rhetories in Indian Literature - RTH _ Grifitich. Delhi - 1985.

૫. શિવમહિમ્નસ્તોત્ર - ડૉ. રવીન્દ્ર ખાંડવાલા, નીરવ પ્રકાશન, અમદાવાદ

વ્યવસાયલક્ષી મૂલ્ય :-

ગીત - સંગીત ક્ષેત્રે - સ્તોત્ર ગાયક તરીકે રંગમંચીય કલાક્ષેત્રે, મલ્ટી મિડિયામાં તક મળે. ભારતીય વિચાર ધારાના સંરક્ષક તરીકે.

(પ્રશ્નપત્ર : ૧૭) કુલ ગુણ : ૫૦

CCT - 011
Credits - 04

VEDIK LITERATURE & LATTER WRITING
વૈદિક સાહિત્ય અને પત્રલેખન

ઉદ્દેશ :- ભારતીય સંસ્કૃતિના ભવ્ય ગ્રંથો - વેદોનો પરિચય કરાવવો. આધુનિક વિજ્ઞાન સાથેનો તેનો ઘનિષ્ટ સંબંધ બતાવવો. સંસ્કૃતમાં પત્રલેખન કલા કેળવવી.

અભ્યાસક્રમના મુદ્દા :-
ઋગ્વેદ મંડળ ૧૦ નો પરિચય, વિશેષતા, શૈલી, વિષયો, વિવિધ પ્રકારના સૂક્તો, દેવતાઓ, વિજ્ઞાન, સમાજ, આદિ અને સંસ્કૃતમાં પત્ર વ્યવહાર રજાચિઠ્ઠી (विराम प्रार्थना), ખબર અંતર (आरोग्यवार्ता विषयक), आमंत्रणपत्रक, प्रोत्साहनवर्धक, कृतज्ञता प्रगटन, वर्धापन अभिनन्दन, गृहसंकेतज्ञापनार्थविज्ञप्ति, पुस्तक प्रेषणाय विज्ञापनम् આદિ.

कृति : ऋग्वेद मंडल - १० - नियतसूक्ताः, पत्रलेखनम्

Unit - 1	ऋग्वेद मंडल - १० (१) १०.१४ यमसूक्त (२) १०.१५ पितृगण सूक्त (३) १०.३७ सूर्यदेवता सूक्त	૧૨
Unit - 2	(१) १०.५८ मन आवर्तन सूक्त (२) १०.७१ ज्ञान सूक्त (३) १०.७५ नधः सूक्त	૧૩
Unit - 3	(१) १०.९० पुरुरवा - उर्वशी सूक्त (२) १०.११९ आत्मा सूक्त (३) १०.१२५ वागाम्भृणीय सूक्त	૧૨
Unit - 4	સંસ્કૃતમાં પત્રવ્યવહાર	૧૩

સંદર્ભ ગ્રંથો :-

૧. Rgveda Samhita - H. H. Wilson & Sayan Bhasya, Ravi Prakash Anya, K. L. Joshi - સરસ્વતી અમદાવાદ
૨. ઋગ્વેદ સંહિતા - શ્રી રામ શર્મા આચાર્ય - સરસ્વતી પ્રકાશન અમદાવાદ.
૩. ઋગ્વેદ ભાષ્ય - અનુ. શ્રી ધ્યાયમુની - દર્શનયોગ મહાવિદ્યાલય, રોજડ.
૪. Rgveda - H. D. Velankar, Vedik Samshodhana Mandal, Pune.
૫. ઋગ્વેદ સંહિતા વિધિ ભાષા - ભાષ્ય - આ. વિષ્ણુદેવ પંડિત, વેદ પ્રકાશન સમિતિ અમદાવાદ.
૬. ઋગ્વેદ સંહિતા (મં - ૧૦) સંપા. ગૌતમ પટેલ, હર્ષદેવ માધવ, પાર્શ્વ પ્રકાશન.
૭. ઋગ્વેદ સંહિતા (મં - ૧૦) સંપા. વસંત ભટ્ટ, સરસ્વતી પ્રકાશન અમદાવાદ.
૮. संस्कृतस्य आदर्श पत्राणि - एष जगन्नाथ - सुरभारती प्रकाशन, बेंडगलुरु.

વ્યવસાયલક્ષી મૂલ્ય :-
ભારતીય સંસ્કૃતિના પ્રચારક તરીકે કોર્પોરેટ બિઝનેસમાં સેક્રેટરી, પીએ તરીકે લેટર ડ્રાફ્ટર તરીકે. વેદમંત્રોના ગાયક તરીકે.

(પ્રશ્નપત્ર : ૧૮) કુલ ગુણ : ૫૦

CCT - 12
Credits - 04

TEXTUAL CRITICIZE
पाठ - समीक्षा

ઉદ્દેશ :- પાઠ સંપાદન કરવાની કલા શીખવા જરૂરી બાબતોનો પરિચય મેળવવો. તથા વિવિધ વિષયોપર લખાયેલ સંસ્કૃત ભારતીય હસ્તપ્રતોનો પરિચય મેળવવો, મુદ્રણ દોષ સુધારવા જરૂરી ચિન્હો જાણવા.

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ :-

પ્રાચીન ભારતની લેખન સામગ્રી, હસ્તપ્રતોના પ્રકારો, હસ્તપ્રતોની સૂચિ, હસ્તપ્રત સંપાદન માટેના નિયમો, હસ્તપ્રતોની ભૂલો, પાઠાંતર વગેરે અશુદ્ધિઓ, સંપાદિત આવૃત્તિઓ (રામાયણ - શાકુંતલ, પંચતંત્ર) હસ્તપ્રતમાં મુદ્રણદોષ હોય તેને નિવારવા માટે જરૂરી નિયમો, પ્રુફ રીડરે કઈ કાળજી લેવી, મુદ્રણદોષ સુધાર માટેની નિશાનીઓનો અભ્યાસ વગેરે.

કૃતિ :- ભારતીય પાઠ સમીક્ષા

Unit - 1	પાઠય સમીક્ષાના મૂળ તત્વો, પાઠોના પ્રકારો, પ્રાચીન ભારતીય લેખન સામગ્રી.	૧૨
Unit - 2	સમીક્ષાત્મક સંસ્કરણની સમસ્યાના સંચારિત પાઠયગ્રંથમાં પ્રવેશતી અશુદ્ધિના કારણો, સંશોધન અને પાઠયસમીક્ષાના અધિનિયમો, પાઠય સંપાદન અંગે વ્યવહારુ સૂચનો.	૧૩
Unit - 3	કેટલીક મહત્વપૂર્ણ હસ્તપ્રતો અને સમીક્ષાત્મક સંપાદન, રામાયણ, શાકુન્તલ, પંચતંત્ર.	૧૨
Unit - 4	મુદ્રણદોષો સુધાર પદ્ધતિ, પ્રુફ રીડીંગ (મુદ્રણ નિરીક્ષક) માટેના નિયમો, મુદ્રણ દોષ સુધારવા જરૂરી ચિન્હો.	૧૩

સંદર્ભ ગ્રંથો :-

૧. Indian Textual Criticism - S. M. Katre.

૨. સંસ્કૃત પાંડુલિપિઓ અને સમીક્ષિત પાઠ સંપાદન વિજ્ઞાન - ડૉ. વસંત ભટ્ટ, સરસ્વતી પ્રકાશન, અમદાવાદ.

૩. ભારતીય પાઠ મીમાંસા - કે. એચ. ત્રિવેદી.

૪. પ્રુફ રીડિંગ - ગુજરાત વિશ્વકોષ ની પરિચય પુસ્તિકા

૫. પ્રુફ રીડિંગ - પ્રવીણ પ્રકાશન, રાજકોટ

વ્યવસાયલક્ષી મૂલ્ય :-

ભારતીય વિચારધારાના સંરક્ષક તરીકે, પ્રુફ રીડર, હસ્તપ્રત સંપાદક તરીકે, પુસ્તક સંપાદક, સમીક્ષક તરીકે, પુરાતત્ત્વીય સંશોધક તરીકે, પ્રેસ વ્યવસાય કરી શકે.

(પ્રશ્નપત્ર : ૧૯ – A) કુલ ગુણ : ૫૦

ECT - 04-01
Credits - 04

ALANKARSHASTRA & PASCHATYA KAVYA SHASTRA

अलंकार शास्त्र तथा पाश्चात्य काव्यशास्त्र

ઉદ્દેશ :– નાટ્યશાસ્ત્ર તથા અલંકારશાસ્ત્રના મૂળભૂત તત્ત્વોમાં સર્વશ્રેષ્ઠ. તત્ત્વ તરીકે રસ અને તેના સંપ્રદાયનો પરિચય કરાવી શાશ્વત તત્ત્વ રસ સહિતના દરેક તત્ત્વોથી સાહિત્યનું રસદર્શન કરાવવું. સાથે પાશ્ચાત્ય કાવ્યશાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરવો.

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ :-

ભરતનું રસસૂત્ર, રસસિદ્ધાંતના વિવિધ વિચારકો - લોલ્લટ, શંકુક, ભટ્ટ નાયક, અભિનવગુપ્ત, ભરતના રસવિચાર, રસ નિષ્પત્તિમાં - પ્રતીતિમાં આવતા વિઘ્નો, ભરતનું પ્રદાન, નાટ્યશાસ્ત્રના વિકાસમાં અન્ય નાટ્યશાસ્ત્રીય ગ્રંથોનું પ્રદાન, પાશ્ચાત્ય કાવ્યશાસ્ત્રના વિકાસમાં અન્ય વિચારકોનો ફાળો, તેમના સિદ્ધાંતો, વાદો વગેરે તથા પાશ્ચાત્ય કાવ્યશાસ્ત્ર અને ભારતીય કાવ્યશાસ્ત્રનો તુલનાત્મક અભ્યાસ.

કૃતિ :- भरताचार्यविरचित - नाटयशास्त्र - (अध्याय - ६) (અભિનવની ટીકા સહિત), પાશ્ચાત્ય કાવ્યશાસ્ત્ર

Unit - 1	नाट्यशास्त्र - (अध्याय - ६) - रसप्रतीतिविघ्नपर्यन्तम्	१२
Unit - 2	नाट्यशास्त्र - (अध्याय - ६) - रसप्रतीतिविघ्नपर्यन्तम्	१३
Unit - 3	પાશ્ચાત્ય કાવ્યશાસ્ત્રના સીમાસ્તંભરૂપ વિદ્વાનો (૧) ઍરિસ્ટોટલ - અનુકરણ સિદ્ધાંત (૨) ડ્રાઈડન - કાવ્યસિદ્ધાંત (૩) લોન્ઝાઈનસ - ઉદાત્તની અવધારણા	१२
Unit - 4	પાશ્ચાત્ય કાવ્યશાસ્ત્રના સીમાસ્તંભરૂપ વિદ્વાનો (૪) કોલરિઝ - કલ્પના સિદ્ધાંત અને લલિતકલ્પના (૫) મેથ્યુ આર્નોલ્ડ - આલોચનાનું સ્વરૂપ અને કાર્ય (૬) ટી. એસ. ઈલિયટ - પરંપરાની પરિકલ્પના અને વૈયક્તિક પ્રજ્ઞા	१३

સંદર્ભ ગ્રંથો :-

૧. નાટ્યશાસ્ત્ર - તપસ્વી નાંદી, સરસ્વતી પ્રકાશન, અમદાવાદ.
૨. Natyashastra of Bharatmuni - N. P. Umni' 98.
૩. History of Sanskrit Poctics - P. V. Kane.
૪. Western & Indian Poetics - A comparative Study - S. Dhygude, Pune.
૫. પાશ્ચાત્ય કાવ્યશાસ્ત્ર કી પરંપરા ડૉ. નગેન્દ્ર.
૬. રસ સિદ્ધાંત - ડૉ. નગેન્દ્ર, ૧૯૬૬.
૭. પાશ્ચાત્ય કાવ્ય શાસ્ત્ર - ડૉ. ભગીરથ મિશ્ર
૮. અભિનવનો રસવિચાર - નગીનદાસ પારેખ.
૯. ભારતીય નાટ્યશાસ્ત્રની વિચાર પરંપરાઓ - ડૉ. તપસ્વી નાંદી, યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ.

વ્યવસાયલક્ષી મૂલ્ય :-

ફિલ્મ મેકીંગ, રંગમંચીય કળાઓ સાથે વ્યવસાયિક ધોરણે બધા માર્ગો ખુલ્લા, દરેક કલાના વિષય નિષ્ણાંત તરીકે, વિવેચક - સમીક્ષક તરીકે, સ્ક્રીપ્ટ લેખક તરીકે.

(પ્રશ્નપત્ર : ૧૯ – B) કુલ ગુણ : ૫૦

ECT - 04-02
Credits - 04

VEDANT SHASTRA
वेदान्त शास्त्र

ઉદ્દેશ :– ભારતીય તત્ત્વજ્ઞાનની શાખાઓમાં વલ્લભાચાર્યના સિદ્ધાંતનો પરિચય કરાવી ભારતની વિશાળ દાર્શનિક પરંપરાથી માહિતગાર કરવા.

અભ્યાસ ક્રમના મુદ્દાઓ :-

વલ્લભાચાર્યનું જીવન ચરિત્ર, કૃતિઓ, અણુભાષ્ય સંજ્ઞા, અણુભાષ્યનું કર્તૃત્વ, વલ્લભાચાર્યનું તત્ત્વજ્ઞાન, વલ્લભાચાર્યની શૈલી તથા અર્થઘટન પદ્ધતિ તથા કૃતિગત વિષયો.

કૃતિ :- ब्रह्मसूत्र - अणुभाष्य

Unit - 1	ब्रह्मसूत्र अणुभाष्य - गद्यखंड - तथा त्रिसूत्र - जिज्ञासा - १-१-१, जन्माद्य - १-१-२, समन्वया - १-१-३.	૧૨
Unit - 2	ब्रह्मसूत्र अणुभाष्य - गद्यखंड २.३ - २-३-१२, २-३-१३, २-३-१६, २-३-१८, २-३-१९, २-३-२३, २-३-२९, २-३-३३, २-३-३६, २-३-४०, २-३-४२, २-३-४३, २-३-४८, २-३-५०	૧૩
Unit - 3	ब्रह्मसूत्र अणुभाष्य - गद्यखंड - ३.२ - ३-२-१, ३-२-३, ३-२-५, ३-२-९, ३-२-१०, ३-२-११, ३-२-१५, ३-२-२१, ३-२-२७, ३-२-३१, ३-२-४०, ३-२-४१.	૧૨
Unit - 4	વલ્લભાચાર્યજીવન તથા અદ્વૈત વેદાન્ત, શુદ્ધાદ્વૈત તથા વિશિષ્ટાદ્વૈતનું દાર્શનિક વિશ્લેષણ.	૧૩

સંદર્ભ ગ્રંથો :-

૧. અણુભાષ્ય - શ્રીમદ્ બ્રહ્મસૂત્રાણુભાષ્ય - જેઠાલાલ ગો. શાહ, ભાવનગર - ૧૯૨૮.
૨. શ્રી વલ્લભાચાર્ય વિરચિત અણુભાષ્ય - ભાગ ૧ થી ૪, સંપા. - ગોવિંદલાલ હરગોવિંદ ભટ્ટ - શ્રી શુદ્ધાદ્વૈત સંસદ, અમદાવાદ - ૬.
૩. શુદ્ધાદ્વૈત સિદ્ધાંત પ્રદીપ - પ્રો. મગનલાલ શાસ્ત્રી, બરોડા.
૪. Religion and Philosophy of Vallabhacharya - J. G. Shah.
૫. History of Indian Philosophy - Dasupta.
૬. Vedant - V. S. Ghate

વ્યવસાયલક્ષી મૂલ્ય :-

કથાકાર, ઉપદેશક, તત્ત્વચિંતક જીવનલક્ષી મૂલ્ય, પબ્લીક સ્પીકર, કોલમ - કટાર લેખક તરીકે દાર્શનિક વિશ્લેષક તરીકે.

(પ્રશ્નપત્ર : ૧૯ – C) કુલ ગુણ : ૫૦

ECT - 04-03
Credits - 04

DHARM SHASTRA
धर्मशास्त्र

ઉદ્દેશ :- વિદ્યાર્થીને ભારતની પ્રાચીન સામાજિક સંસ્થાઓ, રાજનૈતિક બાબતો તથા આર્થિક પરિસ્થિતિનો ખ્યાલ આપવો. તથા આધુનિક ન્યાય વ્યવસ્થાના ઉદ્‌ગમનો પરિચય કરાવવો. ધર્મશાસ્ત્રનો અભ્યાસ આધુનિક સમયે પણ આવશ્યક છે તે બતાવવું. સ્મૃતિ સાહિત્યનો પરિચય આપવો.

કૃતિ :- याज्ञवल्क्यस्मृति -व्यवहाराध्याय: - दायप्रकरण मिताक्षरासहित
लोगाक्षिभाष्कर - अर्थसंग्रह - विधिपर्यन्तम्

Unit - 1	याज्ञवल्क्यस्मृति - व्यवहाराध्याय: - दायप्रकरण मिताक्षरासहित	१२
Unit - 2	याज्ञवल्क्यस्मृति - व्यवहाराध्याय: - दायप्रकरण मिताक्षरासहित	१३
Unit - 3	लोगाक्षिभाष्कर - अर्थसंग्रह - विधिपर्यन्तम्	१२
Unit - 4	लोगाक्षिभाष्कर - अर्थसंग्रह - विधिपर्यन्तम	१३

સંદર્ભ ગ્રંથો :-

૧. યાજ્ઞવ્લ્કય સ્મૃતિ (મિતાક્ષરા) - પ્રકાશ - ડૉ. ઉમેશચન્દ્ર પાંડે. - ચૌખમ્બા પ્રકાશન' 67
૨. History of Dharmashastra - P. V. Kane.
૩. Evelution of Ancient Indian Law - N. C. Sengupa.
૪. Corporate Life in Ancient India - R. G. Majamudar.
૫. Hindu Law and Customs - Joli.
૬. Hindu Law in its Sources - Ganganath Jha.
૭. धर्मशास्त्र को विज्ञानेश्व की देन - राधेश्याम शुक्ल, प्रतिभा प्रकाशन, दिल्ली.

વ્યવસાયલક્ષી મૂલ્યો:-

ભારતીય કાયદાના જ્ઞાન સાથે કાયદાશાસ્ત્રી તરીકે, - પ્રાચીન પરંપરાનું કાનૂની શિક્ષણ મેળવી ન્યાયશાસ્ત્રી બની શકાય.

(પ્રશ્નપત્ર : ૨૦) કુલ ગુણ : ૫૦

ICT/MCT - 04
Credits - 04

આધુનિક સંસ્કૃત લઘુકથા તથા વ્યવહારિક સંસ્કૃત

MORDEN SANSKRIT SHORT STORY & APPLICABLE SANSKARIT

ઉદ્દેશ :- આધુનિક સમયમાં સંસ્કૃતમાં વિવિધ સ્વરૂપોમાં ખેડાણ થયું છે તેનો પરિચય કરાવી સંસ્કૃતને વ્યવહારમાં પ્રયોજવા જરૂરી કૌશલ્ય કેળવવું તથા સંસ્કૃતમાં સ્વયં લખી શકાય તે માટે પ્રેરવું.

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ-

આધુનિક સંસ્કૃત રચનાઓ - સ્વરૂપગત વિશેષતાઓ, વિષયો, રજૂઆત, શૈલી, લેખકો, કૃતિઓ, અભ્યાસક્રમની કૃતિઓની વિશેષતાઓ, સંસ્કૃત વ્યાકરણનો વ્યવહારમાં અને સાહિત્યમાં ઉપયોગ કરવા વાક્ય સંરચના સમજવી, વાગ્વ્યવહાર, પાઠયેતર સંસ્કૃતના અનુવાદ.

कृति :- आधुनिक लघुकथा संग्रह

Unit - 1	लघुकथा - स्वरूप, विकास, आधुनिक संस्कृत लेखक परिचय	૧૨
Unit - 2	नियत लघुकथा	૧૩
Unit - 3	नियत लघुकथा	૧૨
Unit - 4	પાઠાન્તર (Unseen) - સંસ્કૃતમાંથી ગુજરાતીમાં અનુવાદ, ગુજરાતીમાંથી સંસ્કૃતમાં અનુવાદ	૧૩

સંદર્ભ ગ્રંથો :-

૧. २० वी शताब्दी का संस्कृत लघुकथा साहित्य - रूचि कुलश्रेष्ठ, राष्ट्रीय संस्कृतसंस्थान, दिल्ही.
૨. अर्वाचीन संस्कृत साहित्य दशा एवं दिशा - मंजूलता शर्मा, परिमल पब्लिकेशन, दिल्ही.
૩. Modern Sanskrit Literature Tradition and Enovation
- S. B. Raghunathacharya, Sanskrit Akadami, Delhi.
૪. संस्कृत लघुकथा संग्रह - जयवंत मिश्र, स. साहित्य अकदमी, दिल्ही.
૫. अभिनवकाव्यालंकारसूत्र - राधावल्लभत्रिपाठी, सं. संस्थान दिल्ही.
૬. आधुनिक काल का संस्कृत गद्य साहित्य - कलानाथ शास्त्री, राष्ट्रीय सं. संस्थान, दिल्ही.
૭. व्यवहारिक संस्कृत - હર્ષદેવ માધવ, પાર્શ્વપ્રકાશન, અમદાવાદ.
૮. संस्कृत व्याकरण पथदीप - પ્રા. જતીન પંડયા, ગજાનન પબ્લિશર્સ, સુરત.

વ્યવસાયલક્ષી મૂલ્ય :-

- આધુનિક સંસ્કૃત સાહિત્યકાર તરીકે કારકીર્દિ બનાવી શકે.
- નૈતિક મૂલ્યોના સંરક્ષક તરીકે કથાના વ્યાખ્યાતા તરીકે આગળ વધી શકે.